

Ірина ЯКОВЛЄВА

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, м. Миколаїв

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ПОРТІВ УКРАЇНИ

В сучасних умовах розвитку світової економіки торгівельні порти виконують роль зв'язуючої ланки в русі товарів і одночасно є промисловими та комерційними центрами розподілу вантажів і інформаційного забезпечення в системі виробництва і розподілу товарів. Резервом інтенсифікації в ринкових умовах виступає логістизація річкових портів.

Основною стратегією при реформуванні портової діяльності річкових портів повинна бути стратегія інтеграції – націлена на формування логістичних ланцюгів транспортних та вантажних потоків від їхнього виникнення до кінцевого споживача. За напрямком інтеграція розподіляється на пряму та зворотню. Перший тип інтеграції («інтеграція вперед») передбачає об'єднання діяльності порта з діяльністю організацій на шляху товаропотоків від порта до кінцевого споживача, другий тип («інтеграція назад») орієнтується на об'єднання з організаціями, що діють на ділянці від зародження вантажопотоків до порта.

Дослідження основних характеристик процесу розвитку портового господарства в країнах з розвинутою економікою дозволяє сформулювати основні напрямки розвитку річкових портів України з урахуванням особливостей української економіки. До них можна віднести диверсифікацію діяльності річкових торгових портів, яка здійснюється в сфері їх зовнішніх функцій, тобто тих функцій, які реалізуються, безпосередньо для клієнтури портів. Процеси диверсифікації пов'язані, в першу чергу, з появою в портовій зоні значної кількості нових підприємств і організацій, в основному малих і середніх, які повинні надавати клієнтам портів нові послуги і розширювати номенклатуру традиційних послуг. Звичайно роль і значення порта як важливого вузла стиковки водного та наземного транспорту традиційно залежить від місцерозташування порта і рівня розвитку економіки та транспортної мережі регіона. Але з появою та розвитком мультимодального обслуговування, викликаного аутсорсингом, роль портів в розвитку світової економіки стає все більш значною.

Реформування портової діяльності і, насамперед, комерційної діяльності. Цей напрямок передбачає розділення комерційної діяльності та державних функцій, що широко спостерігається в зарубіжній практиці розвитку портів. Створення на близьких до порту територіях підприємств та організацій, які будуть надавати промислові, торгівельні, інформаційні, фінансові та інші види послуг для вантажовласників та власників транспортних засобів зверх тих, які входять в поняття портової діяльності.

Створюючи в портовій зоні промислові підприємства, або надаючи іншим суб'єктам підприємницької діяльності можливість створювати такі

підприємства, порт формує передумови для збільшення свого вантажообігу та сприяє економічному розвитку розташованого поряд з ним регіона.

Формування розвиненої економічної інфраструктури в портовій зоні (банки, страхові компанії, консалтингові фірми и т.п.) також являється важливим фактором приваблення вантажопотоків в порт і підвищення його конкурентоздатності. Розвиток в портовій зоні мережі малих підприємств, які надають транспортно-експедиторські, агентські, брокерські, сюрвейерські, кріюінгові та інші послуги. Мале підприємництво в сфері портового обслуговування органічно вписується в ринкову структуру портового господарства, є необхідною умовою його існування і розвитку в ринкових умовах.

Формування ефективно функціонуючого портового співтовариства, яке створюється, як асоціація всіх професійних організацій, що приймають участь в прийомі судів, обробці вантажів в порту, ввезенні-вивозі вантажів в/із порта, працюючих в портовій зоні над створенням додаткової вартості товарів, а також основних вантажовласників або їхніх представників, що знаходяться в зоні економічного впливу порта. В ньому повинні представлятися інтереси всіх господарських та адміністративних суб'єктів, які працюють в портовій зоні, або пов'язані з роботою порта, будь то державні або приватні.

Удосконалення системи портового маркетинга як найбільш важливого фактора підвищення конкурентоспроможності порта. До основних напрямків сучасного портового маркетингу відносяться: інформаційно-аналітичний, дослідницький і рекламно-пропагандистський.

Розподільча діяльність річкових портів складається з:

- діяльності по розподілу товарів, тобто сам процес транспортування;
- діяльності по розподілу інформації.

Перша складова потребує створення в портах інфраструктури, яка забезпечує умови для безперервності перевізного процесу, зберігання товарів, не пов'язаного з технологією їх перевантаження, виконання розфасовочних, пакувальних та інших подібних робіт, оформлення відповідної документації.

Друга складова – для розвитку інфраструктури зв'язку, який би створив умови для накопичення, обробки та передачі інформації;

Створення на базі річних портів транспортних вузлів, які стануть зв'язуючою ланкою між товаровиробником та споживачами. Перетворення річкових портів в вантажно-розподільчі центри обумовлено наявністю існуючих великих складських площ та транспортних під'їздних шляхів (залізничних та автомобільних).

Викладені напрямки розвитку річкових портів в загальних рисах відображають ті потенційні можливості, які впливають на основний вид діяльності портів, що дозволить в майбутньому змінити роль портів і перетворити їх з обслуговуючих елементів на центральні в логістичному транспортному процесі і сприятиме інтеграції України в європейську економіку.